

22 ΜΑΡ. 2011

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝ/ΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΑΧΑΡΝΩΝ 2, 101 76
Τηλ.: 210-2124331
Fax : 210-5243522

Αθήνα 18-3 - 2011
Αριθμ. Πρωτ.: 869

Προς:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
✓ Τμήμα Ερωτήσεων

ΘΕΜΑ: «Μέτρα για την εξυγίανση του συστήματος διακίνησης και εμπορίας των αγροτικών προϊόντων»

ΣΧΕΤ: Η Ερώτηση 11304/16-2-11

Απαντώντας στην παραπάνω ερώτηση που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Μ. Μπεκίρης, σας πληροφορούμε τα εξής :

Η αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων στην χώρα μας συνδέει τρεις σημαντικούς τομείς της οικονομίας, την γεωργία, την μεταποίηση και το εμπόριο, όπου δραστηριοποιούνται γεωργοί, μεταποιητές μεσάζοντες, χονδρέμποροι και λιανέμποροι. Στην αλυσίδα αυτή παρατηρούνται μεγάλες διαφορές μεταξύ της εξέλιξης των τιμών παραγωγού σε βασικά γεωργικά προϊόντα και των τιμών καταναλωτή.

Έχει διαπιστωθεί πράγματι ότι, ειδικά στη χώρα μας, η διακίνηση από το χωράφι στο ράφι και στο καλάθι της νοικοκυράς, πολλαπλασιάζει αδικαιολόγητα την τιμή του προϊόντος, όχι προς όφελος του παραγωγού, αλλά προς όφελος των μεσαζόντων.

Τα αίτια αυτού του φαινομένου σχετίζονται με διαρθρωτικές αδυναμίες του συστήματος, όπως ο αριθμός των μεσαζόντων που δραστηριοποιούνται κατά μήκος της αλυσίδας, ο καταμερισμός της προστιθέμενης αξίας, η μη ορθή λειτουργία των κανόνων ανταγωνισμού σε ορισμένα σημεία της αλυσίδας αυτής, οι διάχυτες ανισότητες σε ό,τι αφορά την διαπραγματευτική ισχύ μεταξύ των συμβαλλομένων μερών κ.λπ..

Το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο στην χώρα μας είναι, κατά βάση επαρκές με βασικό νομοθέτημα τον Αγορανομικό Κώδικα (Ν.Δ/γμα 136/1946) με τις

τροποποιήσεις και συμπληρώσεις του, πλην, όμως, έχει εξακριβωθεί ότι δεν εφαρμόζεται αποτελεσματικά και απαιτούνται περαιτέρω νομοθετικές πρωτοβουλίες για παρεμβάσεις.

Σε κάθε περίπτωση το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ), στη βάση και των προτάσεων που έχουν τεθεί προς διαβούλευση στον κοινωνικό διάλογο που είχε ξεκινήσει στο Ζάππειο (στις 25-26/1/2010), βρίσκεται σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία Οικονομικών, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και την Επιτροπή Ανταγωνισμού, ώστε να αναληφθούν από κοινού δράσεις και πρωτοβουλίες, στις εξής κυρίως κατευθύνσεις :

- Να ενισχύσει τους συμβατούς με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία μηχανισμούς κρατικής παρέμβασης, με στόχο να πλήξει τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Έτσι εξετάζεται η δημιουργία φορέα παρέμβασης στην αγορά βασικών γεωργικών προϊόντων, που να παρεμβαίνει με όρους αγοράς, προκειμένου να εξομαλύνεται η αγορά και οι τιμές υπέρ των αγροτών.
- Να προωθήσει διατηρήσιμες και βασιζόμενες στην αγορά σχέσεις μεταξύ εμπλεκόμενων μερών στην αλυσίδα εφοδιασμού με τη δημιουργία ή επικαιροποίηση μητρώου εμπόρων γεωργικών προϊόντων, καθώς και στη θέσπιση ενός «Τειρεσία» για τα τρόφιμα, ώστε να επιτρέψει την εποπτεία των συναλλαγών και να αποτρέπονται περιπτώσεις νοθείας και κερδοσκοπίας σε βάρος των παραγωγών. Με το ολοκληρωμένο μητρώο εμπόρων και αγροτικών εφοδίων, δημιουργείται ένα εργαλείο παρακολούθησης της τιμής, από το σπόρο μέχρι το τελικό προϊόν που φθάνει στο ράφι του καταναλωτή. Το ΥΠΑΑΤ, υλοποιώντας το τετράπτυχο μητρώο αγροτών, εμπόρων, το νομοσχέδιο του ΕΛΓΑ (που αφορά την ασφάλιση της αγροτικής παραγωγής) και την ιχνηλασιμότητα (η οποία βάζει φρένο στις παράνομες ελληνοποιήσεις), δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μεγάλες μεταρρυθμίσεις στον αγροτικό τομέα με άμεσα αποτελέσματα.
- Να ενδυναμώσει και αξιοποιήσει συστηματικά το παρατηρητήριο τιμών που έχει ήδη συσταθεί από τη Γενική Γραμματεία Εμπορίου (Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας), ώστε να συμπεριληφθούν, κατά το δυνατόν, όλα τα βασικά προϊόντα, με τις τιμές παραγωγού αλλά και τις τιμές χονδρικής και λιανικής πώλησης.
- Τήρηση ή και αναμόρφωση των κανόνων αγορανομικής κοστολόγησης και γενικά των αγορανομικών διατάξεων για τα περιθώρια κέρδους του χονδρικού και λιανικού εμπορίου των τροφίμων, με στόχο η τιμή του καταναλωτή να είναι προσαρμοσμένη βάσει της τιμής κτήσεως του

προϊόντος από τον παραγωγό και να διαμορφώνεται σε επίπεδα όχι ανώτερα του 100%.

- Αναμόρφωση του θεσμού των λαϊκών αγορών με την υποχρεωτική χρήση ταμειακών μηχανών, έλεγχο των αδειών εμπορίας και συμμετοχή μόνο των παραγωγών.

Το ΥΠΙΑΑΤ προσανατολίζεται, επίσης, στο να αναλάβει πρωτοβουλίες και να υιοθετήσει μέτρα για την επίτευξη των εξής :

1. Τη σύμπραξη παραγωγών/καταναλωτών με χαμηλού κόστους εφοδιαστικές αλυσίδες, κοινωνικά δίκτυα καταναλωτών, δίκτυα αγροτών που διαπραγματεύονται τα δικαιώματα πώλησης των προϊόντων τους κ.λπ..
2. Την προώθηση μέτρων ώστε οι επιχειρήσεις των συλλογικών φορέων των αγροτών να λειτουργήσουν ως ισχυρά εργαλεία παρέμβασης, με στόχο να φθάσει το προϊόν απευθείας από το χωράφι στο ράφι.
3. Τη συγχώνευση και ανασυγκρότηση της οργάνωσης των πρωτοβάθμιων αγροτικών συνεταιρισμών, με στόχο την δημιουργία σύγχρονων κλαδικών πρωτοβάθμιων αγροτικών συνεταιρισμών.
4. Την ενίσχυση των κάθετων συνεργασιών.
5. Την ανασυγκρότηση της τήρησης ισοζυγίων για τα βασικά μας προϊόντα.
6. Τη δημιουργία θεσμού άδειας λειτουργίας εμπόρου διακινητή γεωργικών προϊόντων.
7. Τη δημιουργία τοπικού σήματος ποιότητας.
8. Την αναθεώρηση των προστίμων στην νοθεία στα τρόφιμα έως και άρση της άδειας λειτουργίας για δυο χρόνια.
9. Την κατάργηση του λεγόμενου πιστωτικού τιμολογίου που αποτελεί το όχημα εκβιασμού και παράνομων συναλλαγών από τις μεγάλες εμπορικές αλυσίδες λιανικής πώλησης.
10. Την κατά το δυνατό μείωση του κόστους των γεωργικών εισροών.

Η μείωση του κόστους παραγωγής των γεωργικών προϊόντων είναι σύνθετο θέμα και συναρτάται άμεσα με την ανταγωνιστικότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Το κόστος παραγωγής οφείλεται τόσο στις εισροές (λιπάσματα, φάρμακα, ζωοτροφές, νερό, εργασία, μηχανήματα, καύσιμα κ.λπ.), όσο και στο κόστος εργασίας, ενοίκιο γης κ.λπ..

Ασφαλώς, ένα μεγάλο μέρος του υψηλού κόστους παραγωγής οφείλεται στο μικρό μέγεθος των ελληνικών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, που αδυνατούν να εφαρμόσουν οικονομίες κλίμακας. Το μικρό μέγεθος της ελληνικής αγοράς

γεωργικών εφοδίων, επίσης εμποδίζει τον ισχυρό ανταγωνισμό στην αγορά μηχανημάτων, φαρμάκων, λιπασμάτων, ζωοτροφών και αναλωσίμων. Σε κάθε περίπτωση όμως, η κυβέρνηση απαντά στα προβλήματα, αυξάνοντας την επιστροφή Φ.Π.Α. στους αγρότες του ειδικού καθεστώτος, από το 7% στο 11% (συνολικά 140 εκ. €).

Σημειώνεται επιπλέον ότι η προβληματική και σε βάρος των παραγωγών λειτουργία της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων, αφορά σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, σε όλα τα Κράτη - Μέλη της Ε.Ε., γι' αυτό και το όλο θέμα απασχολεί το τελευταίο διάστημα, τόσο το Συμβούλιο Υπουργών όσο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Σε επίπεδο Συμβουλίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσε από τις 28/10/2009 σχετική Ανακοίνωση, βάσει της οποίας προβλέπονται συγκεκριμένα μέτρα σε επίπεδο Κρατών - Μελών και Ε.Ε.. Ειδικότερα η Επιτροπή προτείνει :

- Την προώθηση βιώσιμων εμπορικών σχέσεων, μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων στην εφοδιαστική αλυσίδα τροφίμων, με στόχο τον εντοπισμό αθέμιτων πρακτικών και την παρακολούθηση των εξελίξεων σε ζητήματα ανταγωνισμού.
- Ένα μηχανισμό παρακολούθησης των τιμών των τροφίμων, με στόχο τη μεγαλύτερη διαφάνεια.
- Την ενίσχυση της διαπραγματευτικής θέσης των αγροτών, με ταυτόχρονη τήρηση των κανόνων ανταγωνισμού.

Μετά από έντονες παρεμβάσεις της ελληνικής αντιπροσωπείας στο Συμβούλιο, για το ίδιο θέμα, η προηγούμενη ισπανική Προεδρία, συνέταξε Σχέδιο Συμπερασμάτων του Συμβουλίου το οποίο και υιοθετήθηκε στο Συμβούλιο Υπουργών της 29/03/2010. Στη βάση, τόσο της Ανακοίνωσης, όσο και των εν λόγω Συμπερασμάτων, αναμένονται οι συγκεκριμένες προτάσεις της Επιτροπής, ώστε το όλο θέμα να αντιμετωπιστεί και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Επίσης, ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων Κώστας Σκανδαλίδης, εκπροσώπησε τη χώρα στο «Φόρουμ Υψηλού Επιπέδου για την βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων», που διεξήχθη στις 16/11/2010 στις Βρυξέλλες. Στην παρέμβαση του, μεταξύ άλλων, τόνισε τα εξής:

«Στην αλυσίδα εφοδιασμού των αγροδιατροφικών προϊόντων υπάρχουν δύο πυλώνες. Ο πυλώνας εισόδου που είναι ο ευρωπαίος γεωργός και ο πυλώνας εξόδου που είναι ο ευρωπαίος καταναλωτής. Βασική μας επιδίωξη είναι να τροφοδοτήσουμε την αγορά με ασφαλή, ποιοτικά και πιστοποιημένα τρόφιμα,

προστατεύοντας παράλληλα στο μέγιστο δυνατό βαθμό τόσο το εισόδημα του γεωργού, όσο και την αγοραστική δύναμη των καταναλωτών.

Γι' αυτό ακριβώς το σκοπό η παρέμβαση μας πρέπει να έχει πολύ συγκεκριμένη κατεύθυνση :

1. Η ΚΑΠ με τα μέσα που διαθέτει σήμερα και κυρίως με την νέα μορφή της να χρηματοδοτήσει τα εργαλεία που ρυθμίζουν τις αγορές, αντιμετωπίζουν τις διατροφικές κρίσεις, ενθαρρύνουν την παραγωγή και την προώθηση προϊόντων με ποιότητα και ταυτότητα. Αυτό απαιτεί συντονισμένες πολιτικές από τον 1^ο και 2^ο πυλώνα.
2. Καθημερινή παρακολούθηση της αγοράς και του τρόπου που διαμορφώνονται οι τιμές και τα κέρδη ώστε να αποφεύγεται η μονοπωλιακή συγκέντρωση και να εξασφαλίζεται η διαφάνεια, ο έλεγχος και η πάταξη της αισχροκέρδειας και του αθέμιτου ανταγωνισμού. Ας αποφασίσουμε επιτέλους, πέρα από τις εθνικές προσπάθειες να οργανώσουμε, με τρόπο θεσμικά ολοκληρωμένο, το ευρωπαϊκό παρατηρητήριο τιμών.
3. Οι εταιρικές συνεργασίες, οι διεπαγγελματικές συνέργιες, η συμβολαιακή γεωργία, οι αγροτικοί και καταναλωτικοί συνεταιρισμοί, οι ομάδες παραγωγών, ήρθε η ώρα να ενταχθούν σε ενιαίο συνεκτικό και οριοθετημένο νομοθετικό πλαίσιο. Η υπάρχουσα ευρωπαϊκή νομοθεσία είναι αποσπασματική, άνιση και ατελής. Χρειαζόμαστε μια νέα συνολική ρύθμιση εν' όψη και της νέας ΚΑΠ.
4. Η ευρωπαϊκή αγορά είναι εκτεθειμένη στις ευρύτερες διεθνείς εξελίξεις και την απελευθέρωση του εμπορίου. Η εμπορική μας πολιτική οφείλει να διασφαλίζει τα ευρωπαϊκά προϊόντα από τις ανεξέλεγκτες εισαγωγές. Να οδηγεί σε ισορροπημένες και αμοιβαίους οφέλους εμπορικές συμφωνίες. Να προστατεύει σε συνθήκες διαφάνειας τον καταναλωτή.

Παίρνοντας από το ράφι ένα προϊόν ο ευρωπαίος πολίτης θα πρέπει να ξέρει τι αγοράζει, από πού προέρχεται, ποια συστατικά το απαρτίζουν και τι επίπτωση έχει στην υγεία του. Έτσι :

- αν παραγωγοί και καταναλωτές αποκτήσουν ισχυρή διαπραγματευτική δύναμη,
- αν έχουν πρόσβαση σε δίκτυα και πληροφόρηση,
- αν παράγουν και καταναλώνουν αναγνωρίσιμα προϊόντα,
- αν οργανώσουμε σωστά τις τοπικές αγορές,

η σχέση τους γίνεται άμεση και αποτελεσματική, το μήκος της αλυσίδας μικραίνει, η αγορά εξυγιαίνεται, το εισόδημα και η αγοραστική τους δύναμη προστατεύονται και η ευρωπαϊκή αγροτική οικονομία μπορεί να ζήσει καλύτερες και ασφαλέστερες ημέρες».

Ειδικότερα, η πολιτική στον τομέα οπωροκηπευτικών, ασκείται μέσα από τις Οργανώσεις Παραγωγών, οι οποίες δημιουργούνται με πρωτοβουλία των παραγωγών και ασχολούνται με όλα τα θέματα που σχετίζονται με την παραγωγή και την εμπορία των οπωροκηπευτικών των μελών τους.

Είναι γι' αυτό σκόπιμη η δραστηριοποίηση όλων των παραγωγών, μέσα από τις Οργανώσεις Παραγωγών που βασικός στόχος τους, είναι η επίτευξη καλύτερων τιμών του προϊόντος, μείωση του κόστους παραγωγής, προώθηση ποιοτικού προϊόντος, διατήρηση των παραδοσιακών αγορών, άνοιγμα νέων αγορών κ.λπ.. Οι Οργανώσεις Παραγωγών μέσα από τα επιχειρησιακά τους προγράμματα, μπορούν να υλοποιήσουν δράσεις, όπως:

- αναδιάρθρωση των καλλιεργειών των μελών τους, με στόχο την ποιοτική βελτίωση των προϊόντων τους,
- τη μείωση του κόστους παραγωγής,
- την προώθηση των προϊόντων τους,
- την πρόληψη και διαχείριση κρίσεων στην αγορά,
- την προστασία του περιβάλλοντος κ.λπ.,

για τις οποίες ενισχύονται σε ποσοστό μέχρι και 60% από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ειδικότερα, όσον αφορά το Μέτρο «πρόληψη και διαχείριση των κρίσεων», οι Οργανώσεις Παραγωγών δύναται να υλοποιήσουν δράσεις, μέχρι το 1/3 των δαπανών του επιχειρησιακού προγράμματος ανά έτος, που αφορούν:

- α. Απόσυρση από την αγορά, συμπεριλαμβανομένης και της δωρεάν διανομής.
- β. Πρώιμη συγκομιδή.
- γ. Ασφάλιση της παραγωγής.

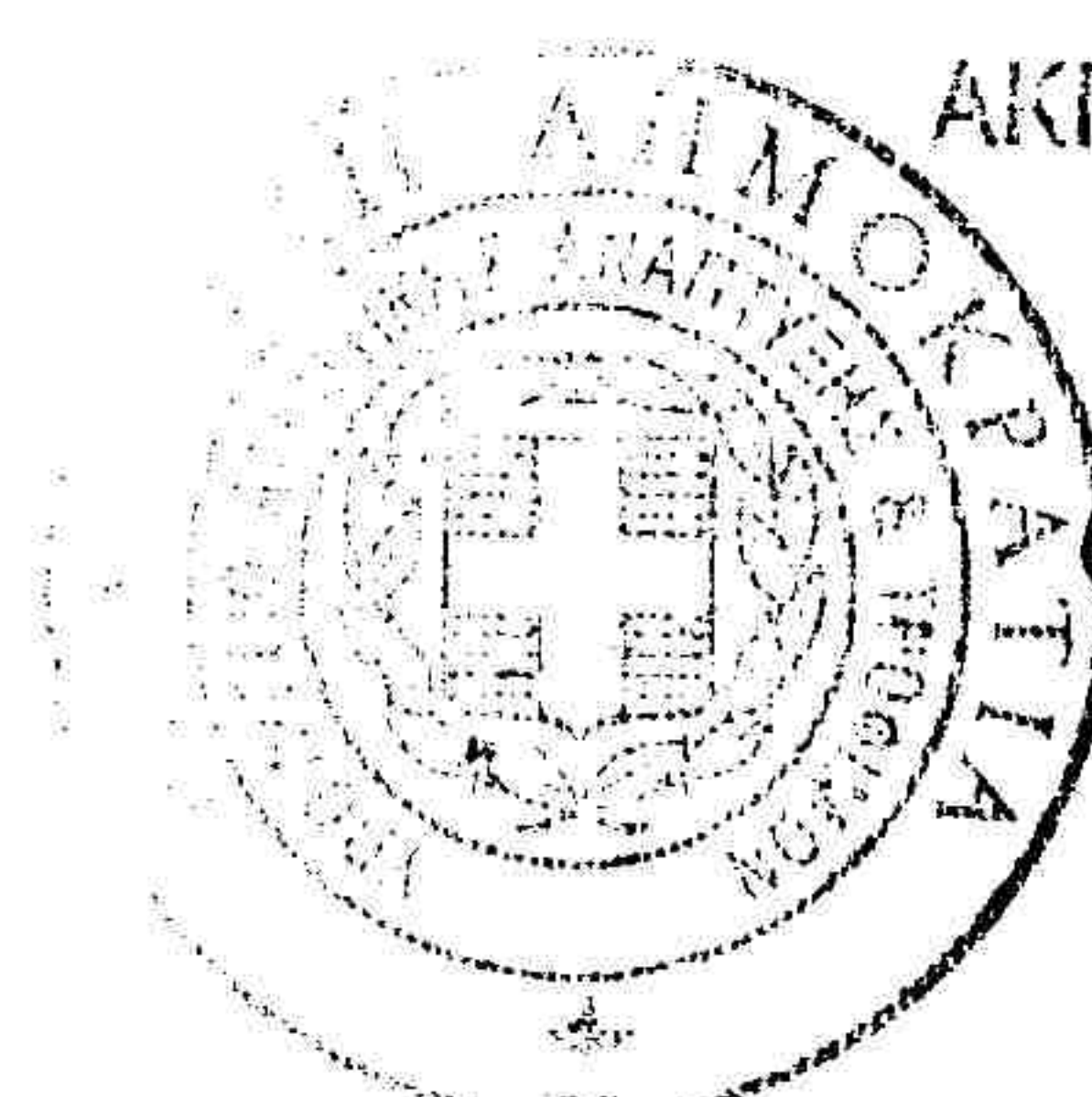
Στο Ν. Αχαΐας λειτουργούν 3 αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών, εκ των οποίων οι δύο διαχειρίζονται λεμόνια. Από αυτές η ΕΑΣ ΑΙΓΙΟΥ υλοποιεί Επιχειρησιακό Πρόγραμμα διάρκειας 2009-2011 με συνολικό ποσό επενδύσεων 1.107.608,00 €, ενώ η ΕΑΣ ΠΑΤΡΩΝ δεν παρουσιάζει δραστηριότητα.

Σημειώνεται ότι, το αγροτικό εισόδημα εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως τον όγκο και το κόστος παραγωγής, την τιμή του προϊόντος και την ποιότητα αυτού και δεν επιτρέπεται καμία παρέμβαση ρύθμισής τους από κρατικές αρχές.

Όσον αφορά στις τιμές διάθεσης των οπωροκηπευτικών προϊόντων, αυτές διαμορφώνονται ελεύθερα στην αγορά, ανάλογα με την προσφορά και τη ζήτηση, σύμφωνα με την ποιότητα, τη συσκευασία, το έγκαιρο και τη διάρκεια διάθεσής τους.

Ωστόσο, επισημαίνεται ότι, η ενδυνάμωση και η ισχυροποίηση των Οργανώσεων Παραγωγών, δύναται να συμβάλλει στη μείωση της διαφοράς που παρατηρείται σήμερα ανάμεσα στις τιμές παραγωγού και καταναλωτή. Με σωστή διαχείριση, οργάνωση και προγραμματισμό της παραγωγής και εμπορίας, οι Οργανώσεις Παραγωγών μπορούν να επιτύχουν τη μείωση ή/και το μηδενισμό του αριθμού των μεσαζόντων που παρεμβάλλονται στη διακίνηση των παραγόμενων οπωροκηπευτικών.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

A. Ραυτοπούλος

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Βουλευτή κ. Μ. Μπεκίρη